

O'QITISH SIFATI MONITORINGI - DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

Xasanov Sirojiddin

Oriental universiteti Ta'lim menejmenti yo'nalishi magistranti

Annotatsiya: ushbu maqolada o'quv dasturlarida sifat monitoringining dolzarb masalasi ko'rib chiqilgan. U yuqori sifatli ta'limni ta'minlashning ahamiyatini o'rganadi, mavzu bo'yicha mavjud adabiyotlarni tahlil qiladi, samarali monitoring usullarini taklif qiladi, empirik tadqiqotlar natijalarini taqdim etadi, oqibatlarini muhokama qiladi va o'qitish sifatini oshirish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Kalit So'zlar: Trening, sifat monitoringi, pedagogika, ta'lim, baholash, metodlar, natijalar, munozara, xulosalar, takliflar.

Аннотация: В данной статье рассматривается актуальный вопрос мониторинга качества учебных программ. Он исследует важность обеспечения высокого качества образования, анализирует существующую литературу по этой теме, предлагает эффективные методы мониторинга, представляет результаты эмпирических исследований, обсуждает последствия и дает рекомендации по повышению качества обучения.

Ключевые слова: обучение, мониторинг качества, педагогика, образование, оценка, методы, результаты, обсуждение, выводы, предложения.

Annotation: this article covers the current issue of quality monitoring in training programs. It studies the importance of ensuring high-quality education, analyzes the available literature on the topic, offers effective monitoring methods, presents the results of empirical research, discusses the consequences and makes recommendations for improving the quality of training.

Keywords: training, quality monitoring, pedagogy, education, assessment, methods, results, discussion, conclusions, suggestions.

Samarali o'qitish individual va tashkiliy rivojlanish uchun juda muhimdir, ammo uning sifatini ta'minlash juda muhim muammo bo'lib qolmoqda. Noto'g'ri ishlab chiqilgan yoki amalga oshirilgan o'quv dasturlari resurslarni behuda sarflashga, o'quvchilarni kam jalb qilishga va cheklangan mahoratga olib kelishi mumkin. Shunday qilib, mashg'ulotlarda sifat monitoringi dolzarb pedagogik muammo sifatida paydo bo'ldi. Ushbu maqola ushbu masalani chuqur o'rganish, mavjud adabiyotlarni o'rganish, sifat monitoringi usullarini muhokama qilish, empirik topilmalarni taqdim etish va o'qitish samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar berishga qaratilgan.

Adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqish mashg'ulotlarda sifat monitoringi bilan bog'liq ko'plab muammolarni ochib beradi. Tadqiqotlar o'quv maqsadlarini

tashkiliy maqsadlarga moslashtirish, tegishli va qiziqarli tarkibni loyihalash, samarali o'qitish strategiyalaridan foydalanish va o'quv natijalarini baholash muhimligini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, o'quv dasturlarida sifatni monitoring qilish va baholashga tizimli yondashuvlarga oid adabiyotlarda bo'shliqlar mavjud. Mavjud ramkalar ko'pincha o'ziga xos xususiyatga ega emas va o'quv muhitining dinamik tabiatini hal qila olmaydi.

Adabiyotdagi bo'shliqni bartaraf etish va amaliy tushunchalarni taqdim etish uchun ushbu tadqiqot aralash metodlardan foydalangan. Sifatli ma'lumotlar trening mutaxassislari bilan suhbatlar orqali, miqdoriy ma'lumotlar esa murabbiylar va tinglovchilarga o'tkazilgan so'rovlar orqali to'plandi. Tadqiqot sifatli o'qitishning asosiy tarkibiy qismlarini aniqlashga va o'quv samaradorligini monitoring qilish va baholashning samarali usullarini o'rganishga qaratilgan.

O'qitish sifatini monitoring qilish haqiqatan ham dolzarb pedagogik tashvishdir, ayniqsa bugungi jadal rivojlanayotgan ta'lim landshaftida. Mana nima uchun bu juda muhim va uni hal qilishning ba'zi strategiyalari:

- Ta'lim natijalarini ta'minlash: sifat monitoringi mo'ljallangan o'quv natijalariga erishilishini ta'minlaydi. To'g'ri kuzatuvsiz talabalar muhim tushunchalar yoki ko'nikmalarni tushunmasliklari xavfi mavjud.

- Doimiy takomillashtirish: Monitoring o'qituvchilarga o'qitish usullari va dars materiallarida kuch va zaiflik sohalarini aniqlashga imkon beradi. Ushbu teskari aloqa davri o'quv jarayonini doimiy ravishda takomillashtirishga imkon beradi.

- Talabalar ehtiyojlariga moslashish: turli o'quvchilar turli xil o'quv uslublari va qadamlariga ega. Monitoring o'qituvchilarga o'qitish strategiyasini o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun moslashtirishga yordam beradi va har kim muvaffaqiyatga erishish imkoniyatiga ega bo'lishini ta'minlaydi.

- Baholashning amal qilish muddati: sifat monitoringi baholashning asosiligi va ishonchliligini ta'minlaydi. Bu baholash test topshirish qobiliyati yoki tashqi ta'sir kabi boshqa omillarni emas, balki talabalarning tushunchasi va ko'nikmalarini aniq o'lchashini tekshirishga yordam beradi.

- Resurslarni optimallashtirish: ta'lim sifatini kuzatish orqali muassasalar resurslarni yanada samarali taqsimlashlari mumkin. Ular qo'shimcha qo'llab-quvvatlash yoki resurslar zarur bo'lgan joylarni aniqlashlari va resurslarni samarasiz usullardan ta'sirchanroq usullarga qayta taqsimlashlari mumkin.

Ushbu dolzarb pedagogik muammoni hal qilish uchun ta'lim muassasalari bir nechta strategiyalarni amalga oshirishi mumkin:

- Aniq o'quv maqsadlarini belgilash: aniq belgilangan o'quv maqsadlari taraqqiyotni kuzatish uchun yo'l xaritasini taqdim etadi. Ular o'qituvchilarga o'z

kuchlarini jamlashga va talabalarning kerakli natijalarga erishish yo'lida bo'lishlarini ta'minlashga yordam beradi.

- Shakllantiruvchi bahodan foydalanish: viktorinalar, munozaralar va tengdoshlarni baholash kabi shakllantiruvchi baholash metodlari o'quvchilarning taraqqiyoti haqida doimiy fikr bildiradi. Ular o'qituvchilarga noto'g'ri tushunchalarni erta aniqlashga va o'z vaqtida aralashuvlarga imkon beradi.

- Teskari aloqa mexanizmlarini joriy etish: talabalar va o'qituvchilar o'rtasida ochiq muloqotni rag'batlantirish, o'qitish sifati va kurs materiallari haqida fikr-mulohaza yuritish kanallarini taqdim etish. Bu fikringiz o'quv dasturiga o'zgarishlar xabardor mumkin.

- O'quv tahlilidan foydalaning: tahlil vositalarini o'rganish talabalarni jalb qilish, taraqqiyot va ishlash haqida qimmatli tushunchalarni berishi mumkin. Talabalarning dars materiallari va baholari bilan o'zaro munosabatlari to'g'risidagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali o'qituvchilar o'zlarining monitoring harakatlarini xabardor qiladigan naqsh va tendentsiyalarni aniqlashlari mumkin.

- O'qituvchilar uchun malaka oshirish: uzluksiz malaka oshirish o'qituvchilarning o'qitish sifatini samarali monitoring qilish va yaxshilash uchun eng yangi pedagogik texnika va texnologiya vositalari bilan jihozlanishini ta'minlaydi.

- Uzluksiz takomillashtirish madaniyatini targ'ib qilish: o'qituvchilar o'rtasida mulohaza yuritish va hamkorlik madaniyatini rag'batlantirish, bu erda ular talabalarning fikr-mulohazalari va dalillari asosida o'qitish amaliyotini muntazam ravishda baholaydilar va takomillashtiradilar.

Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali ta'lim muassasalari o'zlarining o'quv dasturlari sifatini samarali nazorat qilishlari, natijada talabalarning ta'lim natijalarini oshirishlari va umumiy ta'lim samaradorligini oshirishlari mumkin.

Topilmalar mashg'ulotlarda sifat monitoringining murakkab tabiati va ko'p qirrali yondashuvlar zarurligini ta'kidlaydi. An'anaviy baholash usullari qimmatli tushunchalarni taqdim etsa-da, ular ta'lim samaradorligining to'liq spektrini qamrab olmasligi mumkin. Haqiqiy vaqtda teskari aloqa mexanizmlari va ma'lumotlarni tahlil qilish kabi innovatsion texnikani o'z ichiga olgan holda, monitoring harakatlarining aniqligi va o'z vaqtida bajarilishi mumkin. Bundan tashqari, tashkilotlarda ta'lim va hamkorlik madaniyatini rivojlantirish yuqori sifatli o'quv tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash uchun juda muhimdir.

Xulosalar:

Xulosa qilib aytganda, o'qitish sifatini monitoring qilish ko'p qirrali va dinamik jarayon bo'lib, doimiy e'tibor va moslashishni talab qiladi. An'anaviy va innovatsion usullarning kombinatsiyasidan foydalangan holda, tashkilotlar o'qitish sifatini samarali baholashlari, takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlashlari va o'quv natijalarini

optimallashtirishlari mumkin. Biroq, ushbu maqsadga erishish barcha darajadagi manfaatdor tomonlar, shu jumladan murabbiylar, o'quvchilar, menejerlar va siyosatchilar tomonidan birgalikda harakat qilishni talab qiladi.

Ushbu tadqiqot natijalariga ko'ra, o'quv dasturlarining sifati monitoringini kuchaytirish bo'yicha bir nechta tavsiyalar taklif etiladi:

- Ta'lim samaradorligining ko'p o'lchovlarini qamrab oluvchi kompleks baholash tizimini ishlab chiqish.

- Haqiqiy vaqtda monitoring va fikr-mulohazalarni osonlashtirish uchun ta'limni boshqarish tizimlari va ma'lumotlarni tahlil qilish vositalari kabi texnologiyaga asoslangan echimlarni birlashtiring.

- Trenerlarning o'qitish ko'nikmalarini va samarali o'qitish amaliyoti bo'yicha bilimlarini oshirish uchun kasbiy rivojlanish imkoniyatlariga sarmoya kiriting.

- Tashkilotlarda doimiy takomillashtirish va innovatsiyalar madaniyatini rivojlantirish, tajribalarni rag'batlantirish va muvaffaqiyatsizliklardan o'rganish.

- Fikr-mulohazalarni engillashtirish va muammolarni zudlik bilan hal qilish uchun murabbiylar, tinglovchilar va tashkilot rahbarlari o'rtasida aniq aloqa kanallarini o'rnating.

Ushbu takliflarni amalga oshirish orqali tashkilotlar o'qitish natijalarini optimallashtirishi, xodimlarning o'sishi va rivojlanishiga yordam berishi va oxir-oqibat strategik maqsadlariga erishishi mumkin.

Adabiyotlar.

1. Elliott, K. M., & Shin, D. (2002). Student satisfaction: An alternative approach to assessing this important concept. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 24(2), 197-209

2. Fomin, N. (2015). *Protsessnyy podkhod v sisteme menedzhmenta kachestva vuza* [Process approach in the system of university quality management]. Retrieved from <http://expert-nica.ru/library/sbornik2011/2/fomin.doc>

3. Ham, L., & Hayduk, S. (2003). Gaining competitive advantages in higher education: analyzing the gap between expectations and perceptions of service quality. *International Journal of Value-Based Management*, 16(3), 223-242

4. ISO - International Organization for Standardization. (2015). ISO 9000 - Quality management. Retrieved from http://www.iso.org/iso/iso_9000

5. Metodicheskie rekomendatsii po razvitiyu i sovershenstvovaniyu vuzovskikh sistem upravleniya kachestvom obrazovaniya (sistema menedzhmenta kachestva) i privedeniyu ikh v sootvetstvie s trebovaniyami mezhdunarodnykh standartov [Methodical recommendations in development and improvement of university educational quality management (quality management systems) and bringing

them into line with the requirements of international standards] (2015). Retrieved from <http://www.bsu.by/Cache/Page/43743.pdf>

6. Sallis, E. (2002). Total quality management in education. London: Kogan Page
7. Slastenin, V. A., & Isaev, I. F. (2008). Pedagogika: uchebnik po distsipline “Pedagogika” dlya vuzov po pedagogicheskim spetsial’nostyam [Pedagogy: textbook in “Pedagogy” for universities in pedagogical specialities]. Moscow: Akademiya.
8. Srikanthan, G., & Dalrymple, J. F. (2002). Developing a holistic model for quality in higher education. *Quality in Higher Education*, 8(3), 215- 224.